

SLOVENSKI NAROD.

Izjaja vsak dan popoldne, izven t. nedelje in praznikov.

Inserati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupčijski in uradni oglasi 1 m/m K 2—, notice, poslano, preklic, izjave in reklame 1 m/m K 3—. Poroke, zaroke 80 K. Zenske ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravišstvo „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 304.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		v inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 300—	celoletno	K 480—
polletno	150—	polletno	240—
3 mesečno	75—	3 mesečno	120—
1	25—		40—

"Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati. Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnini vedno po nakaznici. Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje

Telefon št. 34.

Dopise sprejema se podpisane in zadostno frankovane.

Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1'20 K

Poština plačana v gotovini.

Fran Govekar:

Živel, Korfanty!

Ne vem, kako mislijo drugi Slovenci. In mi ni mar. Toda vem, da je Korfanty, brat Poljak, pokazal pest Germanom in antanti. Ter je udaril po obeh! Zato mu kličem: Živel!

Kdo je Korfanty? Rojen leta 1873. kot sin ubogega poljskega kočarja v katoviškem premogovnem kraju, je bil izredno telesno cvetoč in duševno svež deček. Zahajal je na katoviško gimnazijo, ki je bila seveda le nemška; zato pa so dijaki tem strastneje med seboj gojili poljski jezik, književnost in zgodovino. Pa je prišel železnižni kancelar Bismarck s svojimi izjemnimi zakoni proti Poljakom: nasilne eksproprijacije, hakatizem... Poljaki so se oborožili na duševni in gospodarski odpor. Nanj so se bili pripravljali že desetletja. Na čelu poljskemu kruto zatiranemu narodu seveda mladina. Dijastvo je imelo svoja poljska društva in imelo je tako društvo tudi v Katovicah. V njem na čelu Korfanty. Königlich preussische Schulbehörde je društvo izsledila, razpodela in Korfantija izključila. Karpada iz vseh srednjih šol daleč naokoli.

Toda neki poljski magnat, knez, je poznal lepega in nadarjenega dečka. In na svoje troške ga je poslal študirat v Berlin. Korfanty in njegova usoda sta postala poljska častna zadeva. Deček je imel zlasti troje: talent, temperament in energijo. In študiral je vse ter ničesar. No, vsakega nekoliko. Njegova želja je bila postati politik, narodni vodja, častnik; njegov cilj — svobodna Poljska. Bil je torej sanjar, fanatik. S strastjo se je utapljal v junaško zgodovino svoje domovine ter je sklenil rešiti jo sramotnega suženjstva. Nemškega in ruskega! In dovedoval je vsakomur: »Še ni izginita Poljska! Pride dan njene svobode! Pride, ker priti mora!«

Johannes Fischart, berlinski pisatelj, pripoveduje: Kot študenta ga je nemški tovariš opozoril, da je vse to poljsko hrepenenje smešno. Prusija - Nemčija, stojeta na vrhuncu svoje moči in vpliva, ne bo dala nikdar niti kosčka zemlje, ki ga je zasedla, in proti vsakemu uporu Poljakov se dvigne cel gozd milijonov bajonetov. Korfanty pa mu je, še kot dijak, odgovoril: »Ti vidiš, prijatelj, vedno le moč, silo. Mi verujemo v — idejo!«

Korfanty je postal častnik ter je poročal poljskim častnikom iz Berlina. Glavno pa mu je bila poljska propaganda. V njej je bil velik, čudotvoren. Njegovo delo je poloniziranje Gorenje Šlezije. Na njegovo agitacijo so se iz Poznanja začeli vračati domov poljski

odvetniki, zdravniki, trgovci, tehniki in sploh inteligenti; njegova zasluga je, da je zastrašeno duhovenstvo znova začelo kazati narodno zavednost. Knezoškof dr. Kopp v Vratislavi je hitro zadušil novi veter v poljskem svečeništvu; zato je ustanovil dva konvikta za fabrikacijo poljskih renegatov v talarjih. Z denarjem, dobrim življenjem in s protekcijo je katoliški knezoškof hotel kupiti poljsko mlado duhovščino; kdor se ni dal kupiti, je bil sekiran, maltretiran, suspendiran. Toda Korfantijev vpliv je bil tudi na mlade klerike večji nego knezoškov. Poljsko časopisje je poganjalo iz tal in bujno vzcvetelo, snovala so se narodna društva, Sokoli itd. — Bismarcku pa se je zgodilo kakor Goethejevemu učencu čarovnika: poljska poveljenja je naraščala, čim bolj jo je zaklinjal!

Nemška vlada je storila neumnost, da je pregnala poljščino tudi iz nižjih razredov ljudske šole ter celo iz šolske ure za verouk. Praksa pa je rodila prav nasprotno tega, kar je naredba nameravala: Poljaki so znali posledje nemščino in poljščino, Nemci pa le svojo nemščino ter so se sami izključili iz konkurence s Poljaki. Nemške tovarne, pisarne, trgovine itd. so pač potrebovale ljudi z znanjem obeh jezikov.

Poprej je v Gorenji Šleziji vladala nemška centrumška stranka: nemška, nazadnjaška in klerikalna. Zdaj so župniki večinoma, a vsi kaplani volili po nasvetu Korfantija: nacionalno poljsko! Sam Korfanty je postal narodni poslanec v Berlinu in po vsakih volitvah je bilo teh poljskih narodnih poslancev več. Berlin je strel in se to goštil. Spočetka Korfantijski kaptad niso imeli velikega vpliva v poljski delegaciji. Plemiči so bili odločni. Ko pa je kancelar Bilow hotel Bismarckove izjemne naredbe med Poljaki še poostri, je s tem le vodo napeljal na Korfantijski radikalnonarodni poljski mlin. Knez Radziwill, Sulkowski, Drucki-Lubecki, Czapski i. dr. so se izpreminjali v paradne munje, ki so bile »hoffähig«, a med narodom brez vpliva. In končno se je moral 80letni knez Ferdinand Radziwill, elegantni kavalir, umakniti s predsedstva državnoborske poljske stranke — Korfantijscem. Zato je imel seveda Korfanty mnogo sovražnikov. Kompromisarji, diplomati, izkušeni taktičarji so ga mrzeli — radikalca fantasta.

Toda Korfanty ni skrival svojih ciljev. Še med svetovno vojno je dejal Fischartu v Berlinu: »Končno mora omahniti nemška armada. In potem nastane revolucija po vsi nemški državi.

Mi Poljaki smo na ta trenutek že popolnoma pripravljeni. Naša društva in naše zadrage, ki so organizirane preko vsega poznanskega in zahodnjepruskega ozemlja prav do zadnje vasi, so vzela delo v svoje roke. Vsak posameznik ve, kaj ima storiti.

In v poslanski zbornici ter v reichstagu je vselej govoril naravnost brez prikrivanja. Takrat so ministri skakali, pruski poslanci divjali, hakatiščno časopisje tulilo: zaman! Korfanti je zahteval mednarodno kontrolo, ki naj razkrije svetu pruske nasilnosti in svinjarije proti Poljakom, ter je ob stenskem zemljevidu stoječ brez strahu kazal vsej zbornici: »Meine Herren! Tudi mora iti meja bodoče svobodne Poljske! Vsa Poznanjska, ozemlje ob levem bregu Visle, vsa Gorenja Šlezija, vse to je naše. Mora biti naše! In Gdanskostane vsaj v desetih letih tudi naše: samo bo prosilo, da ga sprejemo v poljsko državo!«

Omedlevalje, besnenje, tuljenje vse okrog. A Korfanty je ostal miren. In nem. armada se je res razsula, revolucija je svignila preko Nemčije, cesar, kralji in kraljici so zbežali, Korfanty pa je bil takrat že doma: v Varšavi so ga sprejeli kot novega Mesijo. Vstopil je v ministrstvo Pilsudskega, toda tri dni nato je zopet izstopil. Njegovemu pozivu: »Zdaj proti Nemčiji — oko za oko! — zob za zob!« Pilsudski in socijaldemokratska večina nista marala slediti. Tudi Poljaki so namreč zaupali Parizu, Wilsonu in mirovni konferenci. Korfanty pa je odšel v Poznanj in Gorenjo Šlezijo, urejal list »Poljak« ter — pripravil.

In prišel je plebiscit. Famozen kakor naš na Koroškem! Angleži, Italijani, Francozi in Nemci so se bratili ter delali račun brez krmčarje — Korfantijski. V plebiscitu cono so pripeljali Nemci okoli 120.000 dozdavnih emigrantov, da so glasovali nemško; vsa deželna uprava, redarstvo, večina orožništva i. dr. je »delalac po željo« naroda. Kljub temu so Poljaki baš v industrijskih in premogovnih krajih dobili do 52% vseh glasov ter so obdržali večino v 77% občin.

In vendar je najvišji svet nameraval Gorenjo Šlezijo po večini priznati Nemčiji! Zakaj? Ker brez Gor. Šlezije baše na more Nemčija plačati antanti ogromne vojne odškodnine! Poljska zemlja naj bi bila vir, iz katerega naj bi tekla milijarde preko nemških rok v antantne kase! Poljsko jeklo, poljski premog, poljsko žito in poljski les naj poplačajo nemški dolg!

Temu se je uprl Korfanty in za njim gre poljsko delavstvo, mladina, uradništvo, kmetstvo... Vprašanje Gor. Šlezije ni le poljsko vprašanje, nego vselej, ki jim preti Germanstvo in — antantni egoizem. Za Poljsko pome-

nja ujedinjenje Gor. Šlezije s poljsko republiko uresničenje narodne samoodločbe in jamstvo gospodarske osamosvoje. Pomenja pa tudi konec prodiranja Germanstva proti vzhodu. V sebi zaokrožena in gospodarsko samosvoja Poljska bo jamstvo miru napram Nemčiji in Rusiji. Nasičena Poljska pa bo, upajmo, tudi lahko dobra sosedica Čehoslovaški.

Antanta, ki ni ničesar ukrenila proti grškemu kralju Juriju in laškemu d' Annunziju in ki je mirno gledala vse dosedanje nemške bestialnosti na Koroškem ter vse laške krvoločnosti v Primorju — ker pač vse to pustolovščine in nasilnosti niso sezale v antantne žep! — ta ista antanta se zdaj repenči nad Korfantijsm! Toda poljski ustaši vihte brezovno metlo in preko poljske meje leto Nemci, a angleško - nemške - laške čete doživljajo — batine! In čuje sramoto: antanta nabira za svoje oddelke nemške prostovoljce!

Kako se zaključí ta borba? Romantična je, a krasna. Narod Sienkie-

wiczew je še vedno junaški. Doživel je že toliko tragedij, ali doživi novo? — Mi, Slovenci, smo poslušno parirali, otroško zaupali v pravičnost antante, na vsak mignjaj smo se umaknili, prepuščali razsodbo modri antanti, trezno smo računali, se bali zamere na desno in levo ter v svoji strašno kulturni mlajubnosti — bili vedno znova oslep parjeni!

Korfantijski Poljaki nočejo parirati ter se ne boje nobene zamere. Mi smo se strahopetno klanjali, Poljaki govore s topovi, tanki, armadami! Narod mož, ki si hočejo pravico sami priboriti.

Če je na pribore, jili vsaj ne bo sram! Najnovejša stran njihove zgodovine bo nosila ime Korfantijska, naše zadnje poglavje se glasi Rapallo...

Korfanty, brat Poljak, kličem Ti živel in slava! Drugi vidijo vedno le moč, silo. Ti in vsi Tvoji verujete v idejo. In z Vami verujem v idejo tudi jaz — za Slovenijo, za antantno pastorko.

Politične vesti.

— O prepovedi Radičevske skupščine. Zagrebški tisk prinaša iz Beograda o prepovedi velike Radičevske skupščine vesti, ki so popolnoma netočne. Prepoved te manifestacijske skupščine hrvatske republikanske seljaške stranke je odredilo kr. policijsko poveljstvo v Zagrebu s svojim odlokom od 7. maja št. 30.585 po § 6 točka 1 in 2 zakona o zborovalni pravici z dne 14. januarja 1875, ki se glasi: »Poglavarstvo je dolžno prepovedati skupščino, katere namen je v nasprotju s kazenskim zakonom ali ki je nevarna javni varnosti.« Napram netočnim novinarskim vestem iz Beograda se ugotavlja: Ban je 3. maja predložil ministrstvu za notranje stvari izčrpen pregled za ministrski svet o akciji hrvatske republikanske seljaške stranke v Hrvatski s posebnim ozirom na skupščino o Binkošti. Ministrski svet je sprejel na znanje to sporočilo in je sklenil, naj ban postopa v lastnem delokrogu po zakonu. Vse druge vesti, zlasti ona o posebnih instrukcijah bana, so nastale na podlagi praznih kombinacij neodgovornih oseb.

— Razveljavljanje Radičevskih mandatov. Ministrski svet je sklenil, naj ima imunitetni odsek konstituantne čim prej sejo, na kateri naj bi se razveljavili mandati Radičevskih poslancev. Vlada upa, da se bo to izvedlo brez posebnih težav z ozirom na to, da vlada veliko nerazpoložene proti Radiču. Razveljavili se bodo mandati samo onih poslancev, ki s svojim delom kompromitirajo narodno in državno edinstvo.

— Pašičeve konference z Davidovićem. Ministrski predsednik Nikola Pašić je konfiriral z načelnikom demokratske stranke Ljubo Davidovićem o političnem položaju danes dopoldne od 10.30 do 11.30. Razgovorjala sta se o rekonstrukciji vlade, o ustavi in drugih vprašanjih. Radikalni klub bo imel jutri sejo, na kateri bo razpravljal o istih vprašanjih.

— Kaj nameravajo zajedničarji? Beograd, 10. maja. Danes se govori v parlamentarnih krogih, da bo Narodni klub v enem ali dveh dnevih zapustil Beograd, ker večina parlamenta ne stoji za načrtom Narodnega kluba. Z druge strani se zopet poroča, da je Narodni klub opustil to svojo namero, ker upa na popuščanje s strani parlamentarne večine.

— Nadaljevanje trgovinskih pregovorov v Italijo. Beograd, 10. maja. Ker je italijanska vlada izjavila, da je pripravljena izprazniti teritorij, ki nam pripade po rapskem ugovoru, in sicer do 15. t. m., se bodo trgovinska pogajanja med našo državo in Italijo nadaljevali. Pričakuje se, da prispe italijanski delegat Lucicoli te dni iz Rima v Beograd.

— Pašičeva pogajanja z raznimi strankami. Beograd, 10. maja. Danes dopoldne je imel ministrski predsednik Pašić pogajanja z raznimi predstavnički strank, tako z demokrati Rodcem in Lukiničem, z zastopniki Narodnega kluba Leginjo in Drinkovićem ter klerikalci Korošcem in Baričem. Poleg teh so prisostvovali pogajanjem Drašković, Pribečević in Trumbić. Govorilo se je

Dr. Simon Dolar:

Naš filozof.

Plodoviti vsenčlilski docent dr. Fr. Veber je pred kratkim napisal »Uvod v filozofijo«, 352 strani debelo knjigo, katero je založila Tiskovna družba v Ljubljani kot 3. in 4. zvezek zbirke poljudno znanstvenih spisov pod paladijem »Pota in cilje«.

Trojnoverni uvodi v filozofijo so bili in so še v navadi pri raznih narodih. Eni skušajo ustreči željam in potrebam najširših mas ter seznanjajo v poljudni obliki občinstvo na kratko, zato čisto površno, s filozofskimi vprašanji. Njihov namen je ostal, splošno zanimanje vzbuditi za filozofijo in ji priboriti, zlasti v dobah filozofskih porazov, znova spoštovanje in ugled.

»Napredujočim Slovincem« je spisal tak »Uvod v modroslovje« pokojni dr. Lampé že l. 1887, ki je pa umevno dandanes zastarel. Druge vrste uvodi zavzemajo lastno stališče v filozofskih problemih, so torej le uvodi v filozofijo dotičnega pisatelja, kakor so n. pr. nemški uvodi Herberta, Corneliusa, Flügela, Jerusalema, Wundta itd. Tretje vrste uvodi pa skušajo preko tesnega osebnega horizonta neposredno zajeti velika in zadnja filozofska vprašanja ter orientirati bralca o raznih filozofskih smereh in strujah. Pri Nemcih veljajo kot taki uvodi Strümpelov, Eislerjev, Kulpeljev, Windelbanda, pri Rusih Struvejev in Losskijev, pri Angležih Fullertonov itd.

Kam spada Veberjev »Uvod«? V prvo vrsto gotovo one, ker zahteva od čitatelja saj približno izobrazbo srednješolske. Pač pa je pisatelj namenil svojo knjigo začetnikom v filozofiji: piše namreč vseskozi jasen in razločen, a krepak in tehtovit jezik, ki se odlikuje po svojem prirobnem in jedrnatem slogu, odlikuje pa tudi v pomankanju vsakojakih »visokih« fraz ter se skrbno ogiblje učenega doktrinarstva. Pogosto ponavlja in povzema na kratko, da bralec v pretresovanju obsežnih filozofskih problemov nikakor ne izgubi izpred oči »niti vodnice«. Nikakor ne podaja pregleda čez obširno filozofsko snov, nima namena orientirati bralca objektivno o raznih rešitvah filozofskih problemov; povsodi zavzema lastno stališče ter se drugih, nasprotnih teorij in nazorov le dotika, kolikor svoje lastno naziranje podpre. Tako nudi njegov »Uvod« sistematično in metodično trdno sklenjen sestav kot izraz krepkega svojega filozofskega prepričanja. S tem pa je odločno zgornje vprašanje: Veberov »Uvod« spada v drugo vrsto prej omenjenih uvodov.

Pravzaprav pa se je Veber lotil le enega, a glavnega in temeljnega vprašanja: kaj je filozofija. Bistvo filozofije, nje pojem točno opredeliti, je Vebru glavna задача. Dosedaj so bili odgovori na to vprašanje kaj pestri. Koliko filozofov, toliko definicij filozofije! Filozofija je znanost o svetovnem naziranju, o življenjskem naziranju, o notranjem izkustvu, o principih vrednotah, znanstvenem spoznavanju, o

absolutni biti itd. Sloviti Bergson odreja filozofiji sploh poseben predmet ter vidi v njej le posebno metodo. Herbert pravi, da je filozofija stara le 400 let, ker šteje samo ona leta, kjer je filozofija kaj ustvarila in najde 200 let pri Grkih in 200 let v novi dobi. Mr. Schopenhauer trdi, da so filozofi le dar v »množini«. Dvojinski in skor nikdar v »množini«. Dunajski Einhorn črta vse empirične vede: matematiko, teologijo, metafiziko, logiko, noetiko, psihologijo, etiko, estetiko, filozofijo zgodovine in prava, verstve, jezikoslovja iz filozofije, zanj Aristotel, Kartezij, Hume, Mill, Kant, Bergson niso filozofi. Simmel govori o filozofiji denarja, Haecckel o filozofiji morskih gob, a čemoviški Wahle želi, da bi mladi rod vzel slovo od filozofije kot mladostnega sna. Kakšen zamotan kaos, kakšna babilonska zmešnjava! Vse te in podobne definicije hiraajo na eni glavnih napak: so ali preohlapne ali pretesne. Zato so predvsem Windelband, in za njem tudi drugi kakor Joel, Dilthey, Simmel, Wundt in Külpe, spoznali, da je vsaka definicija nemogoča. — Na to opazno pot se podala naš Veber ter še le na strani 325 točno definira filozofijo kot »znanost o duševnosti kot taki in o vseh nedeževnih predmetih, ki se tudi kot taki ne dajo raziskovati brez raziskovanja duševnosti kot take.«

Kako pride Veber do te definicije? Predvsem hoče prikazati filozofijo kot znanost s pobitanim vsake mistike, teozofije ali kakršnihkoli diletantnih noizkusov z vso vneto in resnobo. Hoče

filozofiji ostro očrtati njeno polje, njen predmet, kakor ga ima vsaka druga pozitivna znanost. Svoje filozofije ne povziguje kot »kraljico vseh ved«, a jo tudi brani, da bi kot »dekla« služila drugim, želi jo postaviti kot ravno-pravno sestro med ostale vede.

Kje naj išče filozofija njen predmet, ko neizprosni Windelband odločno trdi, da ni predmeta, ki bi ne spadal v filozofijo in zopet ni predmeta, ki bi — kakor zgodovina filozofije uči — ne bil iz filozofije izključen.

Prvo poglavje »zgodovinski pomen filozofije« bo morda pokazalo skupne znake vsega onega, kar se je v zgodovini smatralo za filozofijo in bo morda Veber na ta način ubral sigurno in objektivno pot. A kaj bi mu koristila, ko bi moral prej vedeti, kaj je zgodovina filozofije ter bi se nedvomno zapletel v kolobar. Zato tudi Veber v tem poglavju samo kaže na dvig in pad filozofije v raznih dobah ter ga le na rahlo nasloni na naslednje razmotrjanje.

Veber začne svojo pot od nasprotni strani, od subjekta, od jaza ter skuša najti most — k predmetu, dasi je tudi to pot isti Windelband označil kot »habeat sibi« v svojih »Preludijih«. V svojih štirih vedoslovnih zakonih si hoče Veber postaviti trden, neologičen temelj. Obrne na to svojo pozornost z Avguštinom in Kartezijem v svojo notranost, v svojo duševnost ter jo analizira ob raznih zgledih ter dožene v svoji »psihokemiji« četrto vrsto doživljanja (aktov): predstave, misli, čustva in stremeljenja. Pri tem se opira na znanega psihologa Fr. Brentana glede

doživljanja, da ima vsak svoj predmet, da je vsak neposredno zaznaten, da predstave služijo drugim doživljanjem za podlago. Da mu je bil njegov učitelj Meinong kot ustanovitelj »grške šole« v filozofiji »znanstveni oče«, sam s hvaležnostjo omenja, posebno kar se tiče ločitve dejav in vsebine, teorije sodbi (trditve), posebno še dopustitev. Na podlagi predločevalnega razmerja med doživljaji in predmetov se mu posreči enaka četverovrstna razdelitev predmetov: osnov, dejstev, vrednot in najstev, ki so predmeti filozofije. Številko štiri Vebru zelo prija, stari Pitagorejci so pri tem številu — prisegali.

Ni tu mesto, da bi mogel preiti v podrobno kritiko »Uvoda«, morda dobim kje drugod priliko za to, morda bo se mi celo posreči brez ploskanja javnosti izravnavi medsebojne »krivice« misli, popraviti, kar je morda naglo zakrivila. »Uvod« pa prav točno pripravlja nam vsem, ki čutijo v sebi nekaj filozofskega gona, poglabiti se vase, v idealen svet, v katerem samega sebe z nova naidemo, medtem ko se v zunanji materijalnosti zgrubavamo. »Uvod« naj vzbudi v nas čilo zanimanje za filozofske probleme, ker tudi na njih merimo kulturo svojega naroda. Smatram končno »Uvod« za silno resen pojav v naši ubožni filozofski literaturi, če že ne celo za filozofski dogodek.

Avtorju pa želim obilo nadaljnje tvorne sile, da dovrši svoj program. Morda se mu posreči, da homo čez leto slišali kaj več o samostojni »ljubljanski šoli«. Habemus philosophum in upajmo kmalu »et philosophiam«.

o razmerah na Hrvaškem ter so hoteli razpravljati zastopniki opozicije tudi o ustavi. Do sporazuma v tem vprašanju ni prišlo. Seja je trajala do 8. zvečer. Konkretnega se ni sklenilo ničesar in se Pašić tudi ni izjavil, ali se bodo pogajanja nadaljevala ali ne.

— Pašić in Protić. V beogradski »Politiki« štamo: »Včeraj je bila svatba hčerke g. Stojana Protića. Ker je bilo mnogo porok, se je g. Protić, kakojda pride na vrsto, vsedel v eno izmed klopi. Nekoliko kasneje je vstopil njegov stari prijatelj g. Nikola Pašić in mu prisrčno čestital k rodbinskemu dogodku. Protić je vstal ter pomudil Pašiću svoje mesto z besedami: »Sedi, da si odpotiš.« »Ne, ne! Sedi ti, danes je Tvoj dan«, je odgovoril Pašić, svez kakor vedno, »jaz lahko stojim.« Pa sedi. Ti si starejši,« je prigovarjal Protić, »starejši si od mene za kakšnih 11 let...« »Pa znam to, čital sem v novinah...« je kratko odgovoril g. Pašić. Onim, ki so poslušali ta razgovor, se je zdelo, da se je Pašić, davajoč ta odgovor, spomnil one izjave g. Protića, v kateri je naglašal, da se ne misli umakniti s političnega življenja, ko tega ne store drugi, ki so starejši od njega.

— Fašisti napovedali vojno tirolskim Nemcem. V »Popolo d'Italia« piše znan vodja fašistov Mussolini: Fašizem s svojimi 400.000 popolnoma discipliniranimi člani je pripravljen delovati. Predvsem ustanovijo v bratski solidarnosti s fašisti Tridentske Benečije nove skupine severno in južno od Salurne. Gre za boj proti bojazljivim italijanskim vladam in za uničenje vsega, kar spominja na Avstrijo. Ako bi fašisti v Tridentski Benečiji našli na odpor, so dolžni fašisti v vsej Italiji hiteti na pomoč. Nadaljnja povelja se ne bodo izdala. Kar je napisano, velja za vedno. Nemci na Tirolskem naj si zapomnijo in naj vedo, da niso vsi Italijani tako mehki, kakor je. Credaro. Bomba v Boznu je prvo svečano znamenje. Zmagoslavna vojna je rodila novo italijansko generacijo, ki bo izpreobrnila Nemce na Tirolskem. Na Brennerju smo in ostanemo. To je meja, ki nam jo je odkazal bog.

— Italija se boji Hardingove intervencije. Rimska »Epoca« pričakuje vsled povratka Zedinjenih držav v vrhovni svet velika presenečenja, kar je Harding glede versailleške mirovne pogodbe in Zveze narodov popolnoma drugih nazorov, kakor pa Evropa. Hardingova intervencija lahko uniči marsikatero nado. Na vsak način pa bo trpela Italija. Tudi »Idea Nazionale« izraža podobno bojazn.

— Italijani in reško vprašanje. Beogradska »Tribuna« piše, da vidi italijanski nacionalistični časopisje v Zanellovi zmagi jugoslovensko neodkritost in da zahteva od fašistov neupogljivost. List zahteva, da italijanska vlada korektno izvede rapalsko pogodbo. Usoda naših izgubljenih bratov zahteva naše odločno delo. Italijanska vlada do sedaj ni pokazala dobre volje v tem oziru. Kakšna je italijanska politika, bo pokazalo predvsem reško vprašanje.

— Italijansko časopisje proti Poljakom. »Popolo Romano« piše, da hoče Poljska balkanizirati Evropo in da je pariška setev rodila na Poljskem lepe sadove. »Il Paese« (Nittijev list) imenuje Korfantiya macedonskega komitosa, ki je le orodje poljske vlade. Poljaki nimajo nobene pravice do obstoja kot civiliziran narod. »Corriere della Sera« napada poljsko vlado in ji očita vse mogoče pregrehe. Pravi, da tu ne gre za vstajo, ampak za dobro pripravljeno akcijo. Antanta, predvsem Italija, mora takoj poslati v Šlezijo nove čete. Tudi »Stampa« zahteva, naj italijanska vlada energično protestira v Varšavi.

— Italija svari Nemčijo. Rimska »Tribuna«, glasilo italijanske vlade, poziva Nemčijo, naj še vendar enkrat malo odneha in naj izpolni svoje obveznosti, ker bo drugače Nemčija izgubila vsako spoštovanje, povrh pa bo izgubila še ruhrsko ozemlje. Nemci ne morejo več računati z neslogo zavezniškov, ker sta se Anglija in Francija pobotali. Negotovost ameriških ciljev zamotava položaj. Simonov padec je razveseljiv pojav, ker je Simons zastopal interese nemških finančnih in industrijskih krogov, ki vključujejo sprejetim obveznostim s strani Nemčije sploh niso hoteli nič plačati.

— Amerika in sankcije proti Nemčiji. Angleško časopisje objavlja brzojavko iz Washingtona z nastopno vsebino: S pristojnega mesta se doznavajo, da žele Zedinjene države, da bi Nemčija sprejela zavezniške pogoje. Trdijo, da je komisar Zedinjenih držav v Berlinu nemški vladi sporočil željo svoje vlade.

— Avstrija in združitev z Nemčijo. Z Dunaja poročajo, da je v seji ustavn. odbora, ki je razpravljal o plebiscitu na Tirolskem, izjavil zvez. kancelar Mayer, da se trenutno ne sme uganjati nobena sentiment. politika, čeprav so vsa avstrijska srca za Nemčijo. Deklarirano rešeno vprašanje pomoči. Se Avstrija ne sme upirati zavezniškom. Valed tega so vsi plebisciti trenutno brezpomembni.

— Skupščina zveze narodov. Iz Ženeve javljajo: Predsednik Zveze narodov je pozval člane Zveze narodov k skupščini za ponedeljek, dne 5. septembra t. l. ob 11. v Ženevo.

— Iz Sovjetske Rusije. Odredba sveta ljudskih komisarjev določa, da se brezplačno razdelje vsa izdana brošure, novine in mesečniki.

Telefonska in brzojavna poročila.

Ustavotvorna skupščina.

— Beograd, 10. maja. Današnje 27. sejo ustavotvorne skupščine je otvoril predsednik dr. Ribar ob 10. Po prečitani zapisniku zadnje seje je predsednik dr. Ribar sporočil žalostno vest, da je umrl nenadne smrti poslanec Gjorgije Denković (demokratski klub). Za tem so se prečitale razne prošnje, pritožbe in poročila, med katerimi se nahaja tudi zahteva ministra za pravosodje, naj se poslanec Sušnik izroči sodišču radi prestopka § 104. srbskega kazenskega zakona (prilaganje dolžnosti, ki pripada državnim uradnikom.) Za tem je zbornica prišla na dnevni red: Nadaljevanje načelne debate o ustavi. Beseda je dobil posl. Milan Pribičević, ki je početkom svojega govora poudarjal, da govori kot poslanec seljakov, ker je bil izvoljen v popolnoma kmetemskem okraju. Pri sklepanju ustave je treba zlasti imeti pred očmi interese naroda. Vse države so nastale na podlagi žrtve ali revolucij in le malo držav je, ki so nastale na parlamentarni način. Znano je, kako se je ustvarila Amerika, ki je nastala potom revolucije, in še potem je ameriška konstituenta delala štiri mesece v tajnih sejah. Zato se ni treba čuditi,

da so tudi pri nas različna mnenja in da se vodi boj. To je naravna pot, na kateri se ustvarja država. Za tem je govoril o ustavi. Ena glavnih težav pri sklepanju ustave je plemenska borba, ki jo je izzvala inteligencija in ne seljaki. Inteligencija je zastrupila narod z strahom pred srbsko hegemonijo in naravni rezultat tega je, da je seljački svet na Hrvaškem prišel v roke frankovcev, starčevincev in srbsko-hrvatske koalicije. Frankovci so negirali Srbe. Radič v tem času ni igral močne vloge med narodom, toda bil je proti Srbiji. Radi tega, ker so frankovci in radičevci imeli mnogo vpliva na narod, je prišlo do sedanjega položaja v Hrvatski. Za tem je govoril ostro napadel politiko zemljoradniškega kluba, katerega obtožuje današnjega celokupnega položaja, v katerem se nahaja konstituenta pred glasovanjem. Govornik izjavi, da bo glasoval za vladni ustavni načrt.

Za njim je govoril slovenski komunist Fabjančič o razmerah v Sloveniji, ter trdil, da podpira pokrajinska vlada v Ljubljani v vsem kapitaliste proti delavskemu razredu. Seja se je končala ob 12.45 ter se je nadaljevala ob 16.

Uspeh celovške konference.

— d. Dunaj, 10. maja. »Das Neue Wiener Tagblatt« javlja iz Celovca: Pogajanja, ki so se zadnje dni vršila z zastopniki jugoslovenske vlade pod predsedstvom sekcijskega načelnika dr. Müller - Martina, so se danes končala in dovedla do ugodnih uspehov. Pri teh pogajanjih je šlo za to, da se doseže, da se doslej zaprte železniške proge v obeh državah odpro in da se

dosežejo neke olajšave pri izdajanju potnih listov za medsebojni promet. V vseh točkah je dosežen popoln sporazum. Ta sporazum je tembolj razveseljiv za Stajersko in Koroško, ker je odsej omogočeno, peljati se iz Gradca proti jugu v Celovec, ne da bi bilo treba vidirati med potjo liste. Odprli se bo tudi promet z Radgono.

Izpraznitev zasedenega ozemlja na Reki.

Sušak ostane še zaseden? — Vprašanje Baroša.

— Reka, 10. maja. »Vedetta d'Italia« prinaša razgovor z italijanskimi delegati iz komisije za dolžnost reške meje. Seje so bile dolge. Izpraznitev se ima pričeti takoj. Komisija se mora strogo držati dogovora. Izpraznitev se prične med Trstenikom, Reko in italijansko mejo s kastavskimi frakcijami vred, na to sledi izpraznitev severno in vzhodno Reke do Bakra. Zona med Martinšćico do Trsta in kanala s Sušakom vred ostane zasedena, dokler ne bo moglo biti končno rešeno reško vprašanje v vsem obsegu. Odločitev v tej zoni se iz

reče kasneje, ko bo tudi notranja situacija nove države vzpostavljena. Glede Baroša je rekel član komisije Quartieri, da se vprašanje Baroša ne da ločiti od vprašanja ureditve vsega reškega pristanišča. Promet pa treba prilagoditi interesom Reke, ki se mora ozirati na vse narode svojega zaledja, v prvi vrsti na Jugoslavijo, ki je že pričela s svojim prometom preko Bakra... Glede končne ureditve vsega vprašanja treba še nekoliko počakati. Poročevalec »Vedette« ni prav zadovoljen z odgovorom glede Baroša.

Veljavnost volitev na Reki.

— Reka, 10. maja. »Agenzia Stefani« priobčuje oficijozno noto, ki poudarja, da so se volitve v konstituantno vršile povsem v redu po dispozicijah volilnega zakona. Nasilstva so se izvršila šele zvečer na sodišču, na kar se ni izvršil uradni razglas izida volitev. Radi tega pa se volitve ne morejo smatrati za neveljavne.

Veljavne. Svrha glasovanja je konstitucionalno dosežena, ker so volili mogli svobodno izreči svojo voljo. Ne more se torej dati volilnemu aktu druge legalne rešitve nego ono, ki jo je potrdila reška prizivna sodnija, to je da se prizna veljavnost in izvršitev volitev z dne 24. aprila t. l.

Italija zapusti otok Saseno?

— Rim, 10. maja. »Il Piccolo Giornale d'Italia« poroča, da so dobili podjetniki, ki so imeli izvršiti važna pristaniška dela na otoku

Saseno nasproti Valoni ukaz morariškega ministrstva, naj takoj ustavijo vsa dela. Italija misli, otok zapustiti.

Iz dežele anarhije.

— Reggio Emilia, 10. maja. V Rubieri in Luzzari je prišlo do hudodega spopada med fašisti in komunisti. Dva sta mrtva, več ranjenih. O sličnih krvavih spopadih se poroča tudi iz drugih krajev. Volilna

borba še postruje nasprotje med fašisti in komunisti.

— Benetke, 10. maja. Na več krajih so bili spopadi in pretepi. V Chioggiji je bil ubit bivši letalski stotnik Boscozza. — Fašisti so v Vidmu opustošili Delavski dom.

Stavka v Južnih Tirolih.

— d. Innsbuck, 10. maja. Kakor poroča »Alpenland« iz Bolzana, vzdržujejo promet z vlakmi v Južni Tirolski mornarji telegrafске stroke. Stavka obrtnih nastavljenecv se

je razširila. Stavci in transportni delavci so začeli stavkati. Listi ne izhajajo. Od sobote dalje počiva plinarska.

Vladna kriza v Nemčiji rešena.

— d. Berlin, 10. maja. Državni predsednik je dosedanemu državnemu ministru za finance dr. Wirthu poveril sestavo nove vlade in ga imenoval obenem za državnega kancelarja. Po njegovem predlogu so bili imenovani nastopni ministri: Zakladni minister Bauer, notranje zadeve dr. Gradnauer, državno go-

spodarstvo Robert Smidt, pravosodje dr. Schiffer, vojna dr. Gessler, pošta Giesberts, promet Groener, delo dr. Braun, prehrana dr. Herne. Vodstvo zunanjih poslov je začasno poverjeno dr. Wirthu. Ministrstvu financ in obnove sta nezasedeni.

Poljska ostaja v Zgornji Šleziji.

— d. Varšava, 10. maja. Iz Bytoma poročajo: Snoči so uporniki baje zasedli Katowice. Poziv, naj se vrnejo delavci na delo, je bil le v malo krajih uspešen.

— d. Varšava, 10. maja. Uporniki so zasedli Laurino Hut in Klucborg. Vlaki so začeli zopet normalno voziti.

— Varšava, 10. m. Paderewski je odstopil s svojega mesta kot zastopnik Poljske v zvezi narodov.

— d. Varšava, 10. maja. Ministrski predsednik Witos je sprejel načelnike klubov v parlamentu, kakor tudi deželnega maršala in jih je po-

— d. London, 10. maja. V spodnji zbornici je izjavil državni podtajnik za zunanje posle Harmsworth: Položaj v Gorenji Šleziji še ni jasn, vendar se stremi za tem, da bi začeli z delom. Lloyd George je dejal: Obžalovanja vredno je, da so se ti dogodki pojavili ravno v trenutku, ko sklepa nemška vlada

o razorožitvi. Anglija si prizadeva na vso moč, da bi vplivala na poljsko vlado.

— d. Rim, 10. maja. Pri razpravi o dogodkih v Gorenji Šleziji nastopajo vsi listi zoper Poljsko in izražajo ogorčenje glede krvavih žrtv, ki so jih utrpeli Italijani.

Angleška nota Poljski.

— d. Frankfurt, 10. maja. »Frankfurter Zeitung« poroča iz Varšave, da je angleški poslanik izročil poljski vladi noto, ki je pisana v zelo resnem tonu.

Ukinitelj Nemčiji poteče danes!

— d. Berlin, 10. maja. Kakor poročajo listi, je državni minister dr. Simons snoči naznail vladnim strankam, da po-

teče rok, ki ga je stavila ententa, v sredo popolnoči.

Madžarska zunanja politika.

— d. Budimpešta, 10. maja. Narodna skupščina. V današnji seji je imel minister zunanjih poslov grof Banffy svoj ekspozice. Poudarjal je, da je madžarska zunanja politika nujna posledica sočasnih neovrgljivih sklepov ententnih sil, ki zahtevajo popolno izvedbo pariških mirovniških sklepov. Madžarska se mora po dosedanjih izkušnjah naučiti, računati z razmerjem dejanskih sil in se mora postaviti na edino možno podlago realne politike. Madžarska mora zastaviti vse sile, da prepreči nadaljnje zastrupljanje razmer do sosednjih držav, katerega ni zakrivila ona, in da preide iz atmosfere sovraštva do duha sprave. V prvi vrsti stremi Madžarska po stopnjevanju vzpostavitvi trgovinskega prometa na ta način, da se sklepajo trgovinske pogodbe, da se na ta način odpravijo medsebojnemu gospodarstvu. V istem duhu upa prit madžarska do rešitve zapadno-madžarskega vprašanja, kakor tudi finančnega vprašanja, ki se tiče medsebojnih odnosov Madžarske in Avstrije. Minister je govoril nato obširno o vprašanju varstva

madžarskih manjšin v ozemljih, ki ne pripadajo več Madžarski, glede katerega bo Madžarska storila svojo dolžnost in poklicala na pomoč zvezo narodov, oziroma dokler ta nima realnih sil, signatarne velesile. Minister je izjavil dalje, da se položaj v Baraniji in Bački ni izboljšal. Z ozirom na znan govor lorda Curzona je opozarjal minister na tajni protokol, ki so ga priobčili boljševiki in ki dokazuje, da Madžarska ni bila aktivno udeležena na povzročitvi svetovne vojne. Minister se je dalje bavil s politiko prihodnosti in je dejal glede Rusije, da Madžarska nikakor ne sme omalovaževati sil, s katerimi more nastopiti Rusija. Vstajenje Rusije, ki ga je želeli tudi z ozirom na družabni red, bo Madžarska z veseljem pozdravila. Od Italije upa minister, da bo danes, ko ima nekaj vpliva, nastopila za sporazum med Maržarsko in bivšimi državami podonavske monarhije. Končno je minister opozarjal na ojačenje narodnega čustvanja. Prihodnja seja se bo vršila jutri.

Kmetijski upor proti boljševikom.

— d. Dunaj, 10. maja. Ukrajinski tiskovni urad javlja iz Lvova: Uporniško gibanje pokrajinskih kmetov proti boljševikom se razširja zlasti v Podolju in Hersonu. V

ozemlju Umanj operira močna kavalerijska četa pod vodstvom atamana Oreščuka. Železniška proga Kristjanovka-Vapnjarka je v rokah upornikov.

Narodni praznik na Uncu.

V nedeljo, dne 8. t. m. je bil na Uncu za občini Planina in Rakek ustanovni občni zbor podružnice Jugoslovenske Matice. Občni zbor je bil nad vse sijajno obiskan. Iz vseh osem vasi obeh občin so prišli naši zavedni Notranji v narodnih nošah in na okrašenih vozovih na slavnostni prostor, da se ni vršil le občni zbor podružnice, temveč velika in prisrčna narodna manifestacija. Navdušenje je bilo tako, ko da bi živeli kje na Primorskem v predvojni dobi. Kakor nam je srce utripalo od veselja ko smo videli tako zavedno, tako požrtvovalno in tako idealno rodoljube, tako pa smo bili tudi potrti, ko smo se spomnili, kako bi bilo pri nas če bi 600.000 ugrabljenih Primorcev moglo zidati naš nov in svobodni dom. Jasno pa smo izpoznali, kako lepo in sijajno bi bilo pri nas, če bi bili vsi tako zavedni in tako zvesti domovini, kakor so bili manifestanti na Uncu. Brez strankarstva, brez malkontentstva, le interese države pred očmi, z vso dušo in z vsem telesom sluge naroda bi kmalu dosegli, da bi postala naša Jugoslavija močna in silna država.

Občni zbor je otvoril v imenu pripravljalnega odbora Fran Gornik, ki je po kratkem a toplem pozdravu prešel takoj na dnevni red. Poročilo pripravljalnega odbora sta podala na to tajnik

g. Josip Šerjak in blagajnik g. Maks Domicelj. Podružnica šteje že 379 članov in prednjači relativno po številu svojega članstva med vsemi podružnicami. Posebna čast pa gre vasi Rakek, ki šteje 140 hišnih števil, ima pa 180 članov. Dohodkov ima podružnica preko 7000 K. Obe poročili sta bili sprejeti z navdušenjem. Soglasno je bil na to izvoljen odbor podružnice in sicer za predsednika g. postajenačelnik Fran Gornik, za podpredsednika g. trgovca Fran Klanta iz Planine, za tajnika g. Jos. Šerjak, železniški uradnik v Rakeku in za blagajnika g. Makso Domicelj, trgovec na Rakeku.

O namenu in pomenu Jugoslovenske Matice je nato predaval g. Šaša Železnikar iz Ljubljane. O nalogah in o delu podružnice pa je govoril g. Domicelj. Oba govora sta bila sprejeta z odobravanjem.

V kratkih in jedrnatih besedah je nato pozval g. predsednik vse na delo, zbor je zapel našo himno in z življolkici na kralja, regenta in Jugoslavijo, je bila ob največjem navdušenju zaključena lepa slavnost.

Tako so pokazali naši šele nedavno osvobodjeni Notranjci, da so vredni svobode, ker znajo za njo delati. Krst jim, naj bi jih posnemali vsi!

Iz naše kraljevine.

— O atentatu na Draškoviča. Preiskava o atentatu na ministra Draškoviča ni dovedla do pozitivnih rezultatov. Osumljenih je več oseb, vendar pa ni dokazov. Gotovo je, da policija v noči atentata ni vršila svoje dolžnosti kakor bi je morala. Radi tega je šef občinske policije odstavljen s svojega mesta, nekaj drugih uradnikov pa je kaznovanih.

— Novi list. V Vukovaru je pričel izhajati tednik »Demokrat«, glasilo sremških demokratov. List se bo tiskal v cirilici in latinici.

— Povišanje plač vojaškim uradnikom. Beograd, 10. maja. Namestnik ministra vojne Draškovič je povišal s posebnim rešenjem plače velikemu številu nadzornikov, podnazornikov in diurnistov ter delavcem v raznih vojaških institutih. To povišanje velja od 1. aprila t. l.

— Razveljavljenje pogodb za eksploatacijo naših šum. Beograd, 10. maja. Minister šum in rud H. Krizman je s posebnim dogovorom uničil dogovore, sklenjene med bivšo avstrijsko upravo in raznimi židovskimi firm., streščim za tem, da se čim najplodnije eksploatacijo naše šume v Bosni in Hercegovini.

Neodrešena domovina.

— Iz volilne borbe v Primorju. Italijanski nacionalisti vidijo povsod jugoslovenske strahove in tako se boje tudi, da bi kak Furlan glasoval za jugoslovenske kandidate. Goriški nacionalisti pravijo, da bi slovenski poslanci v Rimu protestirali proti aneksiji, oni bi bili postavljeni zastopniki Furlanov in zahtevali bi tudi v imenu teh, da naj se poleg Goriške tudi Gradšćanska prikljopi k Jugoslaviji. Sicer je taka agitacija bedasta, ali pri tem imajo lahko italijanski nacionalisti vidijo povsod jutro, da se Furlani niso nikdar preveč ogrevali za Italijo, pa tudi sedaj niso njeni najudanejši podaniki. »Piccolo« piše: »Slovani, ki želijo mir, delo, blaginjo in svobodo, naj ne zapajo kandidatom »Edinosti«, ki pravijo, da so sicer pripravljene sodelovati z Italijo, pa jo v resnici sovraživajo ter pripravljajo politični položaj, ki bi prinesel, kadar dozori, oborožen spopad, v ka-

terem bi morali ravno isti Slovani doprinesiti največje žrtve v krvi in imetju.« Kaj hočejo Jugosloveni je povedala »Edinost« te dni: »Za Primorsko, ki je bila po rapalskem miru pridružena Italiji, so sedanje volitve posebnega pomena. V Rimu se bo sklepalo, kateri pri nas veljavni zakoni ostanejo še nadalje v veljavi, kateri se ukinajo in nadomestijo z italijanskimi postavami. Od teh sklepov bo odvisno, ali bo naše šolstvo napredovalo, ali se bo naše kmetištvo dvigalo ali bo padalo, ali bomo v obče v vseh kulturnih panogah hodili naprej skupno z najboljšimi naprednimi narodi ali bomo padli na kulturno stopnjo, na kateri smo se nahajali pred petdesetimi leti.« Pravice in življenske pogoje, ki pritičejo kulturnemu narodu, to zahtevajo Jugosloveni in nič drugega! — V Senoščah so bila 5. t. m. nalepljena po trga naznanila za volilni shod. Maršal kr. finance je šel okoli in s svo-

jim stražnikom potrgal lepake. Strašno je bil hud in hotel je vedeti, kje bo shod. Na vsa prigovarjanja s strani raznih mož se ni dal prepričati, da je njegovo ravnanje protizakonito. Srečajo se je mudil v Senožčah neki polkovnik, ki je končno poučil maršala, da ne sme ovirati nalepljenja volilnih lepakov. Gospod maršal se je udal.

— O napadnih fašistov na Narodni dom na Cresu v preteklem mesecu se

V treh mesecih Velika Nemčija!

»Berliner Tageblatt« priobčuje nestrpno izjavo nekega odličnega nemškega politika na Tirolskem: Ako se Avstriji ne dovoli kredit, se izvrši v dveh ali treh mesecih združitev z Nemčijo. Se pred kratkim je narodna skupščina obljubila uradnikom doklade v znesku 12 milijard kron. To pomeni zvišanje letnega deficita od 42 na 54 milijard. Zato bo prišlo avtomatično do splošnega plebiscita za združitev z Nemčijo. Vprašanje je le, ali se bo vršil plebiscit v vsej Avstriji, ali pa samo v posameznih deželah. Alpske dežele bodo kompaktno za združitev. Skoraj gotovo bo tudi Gornja Avstrija glasovala za združitev, v Gornji Avstriji bodo kmetje tudi glasovali za združitev. Du-

najsko meščanstvo je sicer proti, toda na Dunaju je merodajna socialna demokracija. Ako bodo alpske dežele kompaktno glasovale za združitev, bodo Čehoslovaki skoraj gotovo zasedli Dunaj. V tem slučaju morejo samo socialni demokrati preprečiti, da bi postal Dunaj s Spodnjo Avstrijo neodvisna država ali pa da bi se združili s Čehoslovako. Po mojem prepričanju se bo to vprašanje najkasneje v treh mesecih odločilo. — Kakršen je položaj danes, je sodba nemškega politika pravilna. Ali so naši vladni krogi pripravljeni na to možnost? Koroško vprašanje trka zopet na vrata, ali bo nas našlo zopet neprimamljivo?

Narodno gospodarstvo.

—g Izvoz nemškega železa. Kakor se poroča Zvezi za železo je nemška vlada v svrhu izboljšanja eksportne možnosti ukinila vse izvozne pristojbine za železo in železne izdelke.

— Tovarna za avtomobile »Fiat« v Turinu je ustanovila v Zvezi samostojno podjetje pod imenom »Société Anonyme des Automobiles Fiat pour la Suisse«.

—g Svetovni pridelek pšenice. Leta 1920 se je pridelalo v Zedinjenih državah 21 milijonov ton pšenice proti 23 milijonov ton leta 1919; v Argentini 4,9 milijonov ton proti 5,7 milijonov ton; v Romuniji z Besarabijo 1,1 milijona ton proti 1,7 milijona ton; nasprotno pa se je pridelalo v Britanski Indiji 10 milijonov ton leta 1920 proti 7,5 milijonov ton leta 1919, v Kanadi 7 milijonov ton proti 5,1 milijonov ton, v Avstraliji 3,9 milijonov ton proti 1,2 milijona ton in v Belgiji 1,1 milijona ton proti 911.000 ton. Skupna žetev najvažnejših izvoznih dežel je znašala leta 1920 49,2 milijonov ton proti 47,3 milijonov ton leta 1919. V evropskih deželah so bile zaloge v začetku leta

1920 zelo neznatne, vendar pa je bila vsled donosa zadnje jeseni v splošnem samopreskrba dosti boljša, zlasti v naslednjih državah: Francija 6,1 milijonov ton (1919: 4,8 milijonov); Španija 3,7 milijonov ton (1919: 3,4 mil.); Nemčija 2,2 milijona ton (1919: 2,1 milijona); Jugoslavija 1,7 milijona (1919: 1,3 milijona) in Čehoslovaka 654.000 ton (1919: 411.000 ton). Nazadovale pa so države: Anglija 1,5 milijona ton proti 1,8 milijona ton, Italija 3,7 milijonov ton proti 4,5 milijonov ton in Belgija 212.000 proti 265.000 ton. Na kontinentu se je pridelalo, izveniši Belgarijo, Romunijo in Rusijo, 21,1 milijonov ton proti 19,8 milijonov ton leta 1919. Izven Evrope je zaošala žetev v Japonski, ki je znašala 789.000 ton proti 821.000 ton leta 1919; v Egiptu se je pridelalo leta 1920 nekaj več nego leta 1919. Skupna žetev vseh dežel znaša 73,2 milijonov ton, kar pomenja 2,8 milijona ton več kot prejšnje leto. O sedanjih setvi so precej ugodno poročila iz Zahadne Evrope, Zedinjenih držav, Japonske in Severne Afrike.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 11. maja 1921.

— Bodil konec velikodušnosti in popustljivosti! Poročali smo že o škan-daloznih dogodkih, ki so se dogajali v zadnji seji mestnega občinskega sveta v Zagrebu, kjer so frankovski in radičevski odborniki docela odkrito nastopili proti državi in vladajoči dinastiji. Pri tej priliki je Stjepica Radić, ki se je pred Habsburžani valjal v prahu in jim lizal pete, kričal: »Kdo je izvolil kralja Petra za kralja? Jaz ga ne priznavam, ker ni hrvatski kralj! Kdo je proglasil Beograd za prestolnico? Za mene ne obstoja Srbija! Vam vladajo beogradski pandurji!« Ali ni to nezasišena nesramnost, katere je sposoben samo mož ciganske čudi? Tako si upajo sedaj nastopiti ljudje, ki so se pred leti še tresli kakor šiba na vodi pred nemškimi mogotci, peli slavospeve na »prejansko habsburško dinastijo« ter viheli kadilnice pred »hrvatskim kraljem« Franom Josipom in Karlom. Zakaj si Stjepica Radić in njemu vredni tovariši dr. Stojžić nista pred tremi leti upala izjavljati, da ne priznavata Karla, »ker ni hrvatski kralj« in da nista Pešta in Dunaj prestolnici, ker jih ni izbral hrvatski narod? Ker sta vedela, da bi jih pri tej priliki zgrabili habsburški krvniki ter ju obesili na prvo drevo! No, danes, ko smo si zgradili svojo narodno državo in si izbrali svojo narodno dinastijo, si ta sodra upa na dan in ruje, plačana od tujece, drzno proti lastni narodni državi in narodnemu vladarju. Vprašamo, kje je državna oblast, da ne pograbi teh izdajalcev za vrat ter jih nauči kojih molitvic po vzgledu pokojne Avstro-Madžarske? Velikodušnost je lepa in mestoma tudi dobra stvar, toda nampram takšni golazni ni na mestu. Zato pravimo: Življenski državni interesi zahtevajo, ako se hoče državo obdržati pred razkrojem in razsulo, da se končno z vso energijo stopl na glavo tej gadji zalegli in se jo stre brez vsake sentimentalne obzirnosti!

— Vojni ujetniki so se zelo smilili »Novemu času« v ponedeljek. Kolikokrat so že prihajali vojni ujetniki in najbrže bodo še, pa se niso smilili »Novemu času« prav nič in se mu tudi v bodoče ne bodo. Kajti klerikalci je trdga srca in usmiljenja ne pozna. »Novi čas« zahteva samo od drugih podpiranje in dobrodelnost. Kje so bile narodne dame, je vprašal Vidite, tako je. ako ni naših narodnih dam, na ni nikogar, ki bi vršil dobrodelnost! Klerikalci ne dajo nič, vendar bi bil klerikalce Dermastja lahko vprizoril s strani svoje stranke dobrodelno akcijo za ujetnike. Saj bi bilo vendar lepo, ako bi mogel »Novi čas« poročati, da ima samo njegova stranka usmiljenje do ujetnikov in jim je to usmiljenje tudi dejansko izkazala. Ali vsega tega ni bilo nič, novčarsko usmiljenje obstoji le v puhlem kričanju in v dobro premišljenem bistvanju.

ponedeljek je bil »Novi čas« usmiljen z vjetniki samo radi tega, da je mogel prav grdo pokazati svoje sovraštvo do dinastije in huiškati proti članici naše dinastije! To in nič drugega mu je narokovalo »usmiljenje«.

— Iz razmejitvene komisije na severu. Iz Maribora poročajo, da je razmejitvena komisija na naši severni meji sicer končala svoje delo, da pa še ne bo zapustila mesta do julija t. l.

— Potne in carinske olajšave. Zadnje dni so bila v Celovcu pod vodstvom sekcijekega načelnika dr. Müller - Martinja pogajanja med avstrijsko vlado in vlado kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v svrhu vzpostavitve prometa na železniških progah Maribor - Celovec, Labodska dolina - Celovec in Radgona - Ljutomer. Pogajanja so se udeležili tudi zastopniki južne železnice. Dne 9. maja se je sklenil dogovor, v katerem so se določile postaje za zveze in izmenjavo obrata. Obenem se je sklenilo, da se bo v svrhu olajšave in pospešitve prometa vršila medsebojna carinska in obojerna varnostna služba na teh postajah. Za tranzitni promet preko jugoslovenskega ali avstrijskega ozemlja na teh progah se je sklenilo, da potnikom ni treba imeti potnega lista in vizuma in da ne bodo podvrženi dvakratni carinski reviziji. Namesto potnega lista bo zadostoval tranzitni list, ki se izstavi brezplačno, ali uradna priključnica z fotografijo. Potniki in prtljaga se bodo prevažala v direktnih vozovih. Te olajšave bodo na avstrijski strani omogočile promet med Gradcem in Celovcem in med labodsko dolino ter ostalo Koroško in Štajersko, na jugoslovenski strani pa se s tem zveže lutomerski okraj z glavno progjo južne železnice. Rešitev vprašanja potnih listov kaže pot, kako bi se mogle v sporazumu z udeleženi-mi državami odpraviti sedanje težkote glede potnih listov, ki sedaj tako ovirajo promet. Za južno železnico, ki je bila veled dosežanih prometnih omejitvev gmočno zelo oškodovana, so te odredbe zelo razveseljive. Ker so se obenem določile vse podrobnosti za promet na omenjenih tranzitnih progah, se vzpostavi promet na vseh teh progah že s 1. junijem.

— Priprave za sprejem »Hilohol« v Mariboru. Iz Maribora poročajo: Danes popoldne so se vršila na tukajšnjem magistratu posveto-vanja radi sprejema češkega pev-skega društva »Hilohol«. Kolikor je doslej znano, pride iz Češke 158 gostov. Sprejema se udeležijo poleg »Glasbene Matic«, ženskega društva in češko slovaškega kluba še gledni komitej, predstavniki pos-

meznih uradov in češkoslovaški generalni konzul v Ljubljani ter druga društva. Po obedu v grajski kleti je razhod, zvečer pa se po koncertu vrši komers.

— »Kolo jugoslovenskih sester« v Ljubljani pozivlje vse jugoslovensko žentstvo v Ljubljani, naj se v največjem številu udeleži sprejema češkoslovaškega pevškega društva »Hilohol« in koncerta tega društva. Prosi se, da bi se naše žentstvo udeležilo sprejema in koncerta v narodnih nošah. Skupni odhod na kolodvor k sprejemu v soboto ob treh popoldne. Zbirališče pred vsučiliš-šcem.

— O morali in dvojni morali predava nocoj ob 8. na šentjakob-skih šoli ga. Marica Bartol-Nadiš-škova. Opozarjamo občinstvo na to prevažno in aktualno predava-nje.

— Razpis volitev za obrtno so-dišče v Ljubljani. »Uradni list št. 50 objavlja razglas oddelka ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani glede novih volitev za ljubljansko obrtno so-dišče. V zmislu tega razglaša bo treba voliti vse priselcnike in namestnike obrtnega sodišča na novo in bo polovi-ca vseh izstopila po preteku dveh let. Volitve za priselcnike in namestnike obrtnega sodišča v Ljubljani in za obrt-ne priselcnike vzklicnega sodišča v vseh štirih volilnih skupinah je odreja-na na drugo polovico meseca junija t. l. Natančnejši čas volitve se naznani po-zneje na krajevno običajni način s po-sebnim razglasom. Oni obrtni, na katere se razteza pristojnost obrtnega sodišča so pozvani, da tekom treh tednov, pri-čenši z dnem 12. maja t. l. naznanijo občinskemu predstojniku stajališča svo-jege obrta podatke, potrebne za sestavo volilnih imenikov obeh volilnih razre-dov. Javne trgovske družbe, komandit-ne družbe, delniške družbe, pridobitne in gospodarske zadrage, družbe, zavpi-di in društva morajo obenem imenovati izmed oseb, polidicanje za njih postopa-nje in za izvrševanje volilne pravice, eno ali večjemu dve osebi, ki zanjo oddajo glasovnice. Vsi podjetniki, odno-sno delodajalci (obrtniki, namestniki, poslovojdje, zakupniki, voditelji obra-tov) so zavezani, tekom omenjenega roka sestaviti in poslati občinskemu predstojniku stajališča obrata popoln seznam moških in ženskih delavcev, zaposlenih dne 10. maja t. l. v njih obra-tu, ki so izpolnili 20. leto, bivaajo že naj-manj eno leto v tuzemstvu in ne pripa-dajo stanu učencev. Ti imeniki morajo obvezati tudi one delavce, ki delajo za obrat proti plačilu izven obratovališča, nikov, ki se nanovo iz olijio za štiri leta. — Uradna doba priselcnikov in namest-se konča dne 1. avgusta 1925.

— Čudno pojmovanje higijene. Pi-šejo nam: Čuli smo že od več strani, da se namerava graditi nasproti obrtni šoli ambulatorij za bolne na pljučih. Ka-kor je pač z zdravstvenega in človeko-ljubnega stališča odobravati ustanovi-tev take institucije, tako mora vendar vsak trezno misleč človek gotovo prav odločno protestirati, da se postavi ravo-na na takem mestu, kjer pridejo bolni-ki prav lahko v dotiko s šolsko mladi-no. Pomisliti je le treba, da bo stal ta ambulatorij v neposredni bližini obrtne šole in nove zgradbe tehniške fakul-tete. Opozarjamo vse merodajne obla-sti, predvsem poverjenstvo za soci-jalno skrb in zdravstveni osek, da vplivajo na to, da se postavi ta ambula-torij na kak drug bolj primeren prostor in ne v bližino šol.

— Ustavljene češkoslovaški brzo-vlaki in Lloydovi ekspresi. Z 11. maj-em je ustavila Avstrija radi pomanj-kanja premoga promet češkoslovaškim brzovlakom št. 7 in 8 ter ekspresnih vlakov Lloydove družbe št. 9 in 10.

— Omejitve železniškega pro-meta. Obratno ravnanje južne železnice objavlja, da vsled nenad-nega izostanka gorjenj »šlezkega premoga od srede 11. t. m. do na-daljnega ne bodo vozili nastopni brzo-vlaki in osebni vlaki. Vsako sredo ob 19. odhajajoči Lloydekspresni vlak št. 9, vsak četrtek na Dunaj ob 11.40 prihajajoči Lloydekspres št. 10, vsak torek, četrtek in soboto z Dunaja ob 7.45 odhajajoči brzo-vlak št. 1 in vsak ponedeljek, sredo in petek na Dunaj ob 9.40 prihaja-joci brzovlak št. 2.

— Zamenjava 1, 2 in 10 kronskih bankovcev. Finančna delegacija objavlja uradno: »V roku od 18. maja do vključivo 4. junija 1921 se izločijo eno, dve in desetkronski bankovci Avstro-ogrske banke iz prometa. Glede po-drobnosti se občinstvo opozarja na do-ločbo, ki se objavi v prihodnji številki Uradnega lista. Zamenjo teh novčanic bodo vršili davčni uradi po posebnih komisijah in sicer od 18. maja do vklju-čivo 4. junija 1921. Da se zamenja to-čno in gladko izvrši, se občinstvu pri-poroča, da naj nepravilno žigosanih odnosno kolekovanih bankovcev ne predlaga v zamenjavo. Predlaganje ta-kih bankovcev bo brezuspešno in samo otežkočalo poslovanje v to svrhu odre-jenih komisij. Ker bo zamenja končno odpomogla vsakovrstnim težkotam, ki so se doslej stalno pojavljale v denar-nem prometu, je v interesu splošnosti in strank, da izvršitev zamenje podpira-jo in pospešujejo v smislu gornjih iz-javljaj.

— Porotne razprave v Maribo-ru se pričnejo v ponedeljek 13. ju-nija t. l. Ako se do tega časa ne uredi vprašanje tatvin do 4000 K na 40.000 K, bo trajalo to porotno

zasedanje kake 4 tedne. — Raz-prava radi izgrediv 13. oktobra lan-skega leta se vrši 20. t. m. in sicer proti Dragotinu Ščekiču. Razprava proti glavnim obtožencem v tej za-davi še ni razpisana.

— Pravila o učnih knjigah in pomožnih učilih za narodne, srednje in one strokovne šole, ki so podrejene mi-nistrstvu za prosveto, prinaša »Uradni list« št. 50.

— Kolo jugoslovenskih sester prosi za koroškega begunca pri-merne službe. Imenovani je absol-vent sadjarske, vinorejske in polje-delske šole in ima 10 let praktič-nega službovanja na privatnih in državnih veleposestvih. Ponudbe je vpslati na »Kolo jugoslovenskih sester« v Ljubljani.

— Razpisane tobačne trafike. Na biv-šem Štajerskem so razpisane do dne 24. maja t. l. tobačne trafike v teh-le krajih: v Mariboru na Slomškovem trgu št. 5 in v Kerkovi ulici št. 6; v Dovžah št. 35 (davčni okraj Slovenjgradec); v Lopotah št. 19 in v Sedlarjevem št. 5 (obe v davčnem okraju Kozje); v Vombaki št. 4 (davčni okraj Ptui); v Dravogradu št. 21; v Zabukovju št. 70 in v Rožnem št. 46 (obe v davčnem okraju Sevnica); v Ruti št. 74 (davčni okraj Maribor); v Trličnem št. 15 (davčni okraj Ro-gatec) ter v Rožnem gruntu št. 1 (davčni okraj Sv. Lenart v Slovenskih goricah). Na-tančnejši razpis glej v »Uradnem listu« št. 50.

— Sprememba temperature v Mariboru. Iz Maribora poročajo, da je danes nenadoma nastala silna vročina. Zjutraj je bilo v senci 20°, opoldne 26°, ob 11. zvečer pa 17° Celzija.

— Umazanost. V nedeljo so imeli akademiki svoj cvetlični dan in ob tej priliki so priredili javen koncert v »Zvezdi«. Kako se godi v teh časih na-ši mladini, je splošno znano, zato ni noben pošten človek odklonil par kron za dober namen. Tem bolj žalostno pa je bilo gledati gospodo, ki se ji je zde-lo preveč dati 1 dinar, da bi v Zvezdi poslušala koncert in je postajala okoli Zvezde, češ saj tu lahko poslušam brezplačno. Tako je dobila mladina morda okoli 2000 K vstopnine. Za dve-urni koncert je 1 dinar tako majhen prispevek, da je res znak umazanosti, če hoče kdo poslušati — zastoj. V ne-deljo priredi »Gospodstviški Zvon« zo-pet promenadni koncert. Časi, ko smo imeli koncerte brezplačno, so minili. Javni koncerti se danes po vseh mestih vrše proti vstopnini. Zato upamo, da bodo tudi Ljubljanci to razumeli in da bodo v nedeljo položili vsaj 1 dinar za »Gospodstviški Zvon«.

— Večmilijonska tavina zlat-nine. Iz palače madžarskega posla-ništva na Dunaju je bila ukradena raznovrstna zlatnina v vrednosti več milijonov kron. Kdor izsledi ukradene stvari, dobi 200.000 K na-grade.

— Ukradena sablja. Med vese-lico v Draščkovi gostilni je nezna-nec ukradel naredniku Ivanu Obla-ku sabljo v vrednosti 500 K.

— Tatvine v delavnici južne železnice. Iz Maribora poročajo: Danes je bil radi znanih velikih tat-vin v delavnici južne železnice ob-sojen pred tukajšnjim sodiščem Anton Reschman na 4 mesece težke ječe.

— Mrtvega so našli v njego-vem stanovanju v Gajevi ulici v Mariboru včeraj Antona Majheni-ča, katerega je najbrže zadela srč-na kap.

— Vesti o najdbi trupla postaje-načelnika Kosmača se, kakor poro-čajo danes iz Maribora, ne potr-jujejo.

— Nezgoda. Neki neprevidni kolesar je podrl na Aleksandrovi cesti v Mariboru učenko Ido Nerat tako, da so jo morali prepeljati v bolnico.

— Opozarjamo vse p. n. trgovce in tobakarne na današnji oglas na zadnji strani Ciril in Metodovih vžigalic, ki jih priporočamo. No-ben trgovec in nobena tobakarna ne sme biti brez njih! Konsument-je, zahtevajte edino le to vrsto!

— Smrtina kosa. Umrl je v Šošt-anju g. Viktor Petsche. P. v m!

Kultura.

Repertoir Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama:

Sreda, 11. maja: Navaden človek. Red

A. Četrtek, 12. maja: Androklos in lev. Po znižanih cenah. Izven.

Petek, 13. maja: Navaden človek.

Red E.

Opera:

Sreda, 11. maja: Thais. Red E.

Četrtek, 12. maja: Mignon. Gostovanje g. Julija Betetto in ge. Pavle Lovšeto-ve. Red C.

Petek, 13. maja: Zaprti.

— Koncert čeških pevcev slavnega društva »Hilohol« iz Prage obeta postati velika manifestacija političnega in kulturnega pobratimstva med Jugosloveni in Čehi. Pevci in njih spremljevalci, katerih pride blizu 170, ne prihajajo na poset k nam samo kot kulturni delavci, pevc in reprezentanti češke pevske umetnosti, temveč kot stari iskreni prijatelji Jugoslovenov, ki prihajajo k nam poglajblat kulturne zveze, še bolj pa utrjevati nerazrušljivo zvestobo Jugoslavije in Češkoslovaške republike.

Konstanten stik s češko umetnostjo je nam Jugoslovenom najbolj potreben. Češka umetniška dela morajo postati tudi last našega naroda. Prepričani pa smo, da se bo v bodočnosti tudi politična in državna vez s mnogokrat po-kazala za zelo potrebno, da obdrži Slovanstvo v sredini Evrope svojo moč in vsled složnosti veliko veljavo. Pozivljamo vse Slovence, da se koncerta v Mariboru in Ljubljani v največjem številu udeležijo, niti mal prostorek v dvorani ne sme ostati prazen. Slavnost-nega sprejema na kolodvoru naj se ude-leži vse zavedno slovensko občinstvo in navdušeno pozdravlja brate Čele. Vsi oni, ki so bili kdaj pri kakih narodnih slavnostih v Pragi navzoči, naj se spominjajo, kako znajo Čehi navdušeno, prijateljsko, bratsko in gostoljubno sprejemati svoje goste. Sedaj je dolžnost nas Slovencev, da se odzove-mo in pokažemo veliko ljubezen in navdušenje, s katero smo zvezani z brati Čehi. Vstopnice za koncert v Mariboru in Ljubljani se že prodajajo. Računamo na zavednost in čut dolžnosti vseh Slovencev.

— Narodno gledališče. John Galsworthy: Borba. Borba dveh stališč, dveh prepričanj, kerist-listov in delavcev, gospodov in hlap-cev. Nič novega. Takih dram je šlo že nekaj preko našega odra. A Gals-worthy je zgrabil obrabljene motiv na originalen ali vsaj nov način. Borba dospe do vrhunca, a le po neomajni vztrajnosti enega moža v vsaki stranki. Vsi drugi se že majojejo tu in tam. Kapitalistom gre za dividende, akcije padajo; delavce sta ukrotila glad in žentstvo. In za hrbtom obeh voditeljev se sklene kompromis: oba junaka sta poražena. Nobeno stališče ni zmugalo, življenski egoizem je siri načela tu in tam. Tak je pač običajni potek vseh delavskih stavk in tako je z vsemi bor-bami v življenju. Kompromis osmeši končno junstvo. Bridko, a resnično. Pa tudi edino oportunistko. Lahko re-čemo, da se igra »Borba« prav dobro. Gg. Rogoz in Pregarc po-dajata tu najbolj svojevaga: zlasti Rog-z je na nekaterih mestih odlični. G. Pregarc je dobil z Anthonyjem doslej najboljšo ulogo: igra lo dosledno, le še več jasnosti v govoru bi želeli. Izvrsten tip je postavil g. Peček; prav dobra je ga. Pregarcova, težko pasivno ulogo zmaguje ga. Danilova, temperamentna je Magde ga. Juvanove, ki so il le včasih zatakne jezik; g. Kralj je ustvaril dober značaj, a govornik ni. Posebej je iz ansambla omeniti še gg. Danila in Gregorina ter strastnega g. Kura-tova. Režija g. Šesta zaslujuje specij-alno priznanje.

Gospodarske vesti.

BORZE.

—d Zagreb, 10. maja. Devize: Be-rolin 203—204. Italija 685—703. Lon-don 548—553.50. Newyork kabel 186 do 136.75, Novi Jork ček 134—135. Pariz 1120—1130. Praga 192.20—192.50. Svica 2445—2470. Dunaj 2415—50. Budimpe-šta 70—70.50. Valute: dolarji 133—134, rublji 50—60, napoleondor 470—474, nemške marke 208—210, italijanske li-re 675—678, funti 542—544, češkoslova-ške krome 194—195.

—d Beograd, 10. maja. Devize: Pariz 276—277.50, London 136.65—137, Novi Jork 0—34. Dunaj 6.125—6.15, Praga 48—48.25, Rim 170—172, Solun 160 do 175, Zeneva 610—612, Berolin 51 do 51.25. Valute: 20 dinarjev v zlatu 0—22.87, francoski franki 272—275, dolarji 33.60—33.65, italijanske lire 0—173, drahme 165—180, rom. lei 55.75 do 56.50, češkoslovaške krome 47.50 do 48, nemške marke 51.50—52, bolgarski levi 0—43, napoleondor 117.50—118.

—d Curih, 10. maja. Devize: Bero-lin 8.525, Holandija 200.25, Novi Jork 563, London 22.42, Pariz 46.70, Milan 28.60, Bruselj 46.15, Kodani 101.75, Stockholm 132.50, Kristijanija 87.75, Madrid 78.25, Buenos Aires 170, Praga 7.80, Varšava 0.66, Zagreb 4.125, Bu-dimpešta 2.85, Bukarešta 9.30, Dunaj 1.30, avstrijske krome 1.05.

—g Praški vzorčni velesejem. Ravnateljstvo praškega vzorčnega ve-lesejema je s pripravami za odpošilja-tev vlaka z vzorci gotovo. Potovanje bo trajalo kakih 6 tednov in njega smer je določena tako - le: Jasi, Galac, Bukarešta, po Donavi do Ruščuka, Varne, Šumen, Plevna, Sofija, Plovdiv nazaj na Niš, Skoplje, Beograd, Zagreb, Ljubljano in preko Maribora nazaj v češkoslovaško republiko. Vlak bo opremljen z vzorci blaga, ki se ga na Balkanu najbolj pogreša, t. j. gospo-darski stroji, gospodarsko orodje, loko-motive, vagoni, železni izdelki vseh vrst, porcelan, steklo, stekleni izdelki, čevlji, mineralna olja, gumbi, lameni in tekstilni izdelki in podobno. Bliznje informacije daje: »Správa pražských vzorkových veletrhů, Praha I., Staro-městské radnice«.

—g Češki eksport sladkorja v inozemstvo. Iz Prage javljajo, da se je od lanskega sladkorja prodalo do februarja t. l. v inozemstvo 2.400.000 meterskih stotov sladkor-ja, torej za pol milijona več, kakor lansko leto. Čisti dobiček države znaša dve milijardi kron. Vlada je porabila ta denar za to, da krije di-ference med nabavno in prodajno ceno moke.

Poizvedbe.

— Zgubile so se dve srebrne ve-rižice in en zlat prstan. Pošteni naj-ditelj se prosi, da najdene stvari iz-roči upravnistvu »Slovenskega Na-rodca«.

Najnovejša poročila.

USTAVOTVORNA SKUPŠČINA.

— Beograd, 10. maja. Popoldansko sejo ustavotvorne skupščine odpravi predsednik Ribar. Prvi govori posl. Marko Revač, ki se pritožuje, da se predložijo ki jih stavlja opozicija, ne jemljejo resno v pretres. Izraža se za decentralizacijo. Ker vsebuje predloženi načrt ustave take odredbe, je bolj reakcijski, narenen od onega, ki ga je Srbija imela pred 30 leti. Govornik nato kritizira poedine člene načrta. Predlaga sporazumno donešenje ustave in meni, da za dosedaj spoznanja še ni prekasno. (Živahno odobravanje in ploskanje na skrajni desnici.) — Drugi govornik Pavle Čubrovic (demokrat) meni, da se morajo pri donešenju ustave vzeti v obzir dejstva, ki so v narodnem življenju. Ta dejstva morajo biti gospodarska in politična. Izrazi prepričanje, da se je naša država končno uedinila in da se ne more več razdeliti. (Burno odobravanje.) — Poslanec Ante Pavičić (Narodni klub) obžaluje, da je razlika med Narodnim klubom in opozicijo z ene strani in vladno večino z druge strani v tem, ker hoče opozicija položiti z dobro ustavo državi trden temelj. Zahteva ustavo, ki bo zadovoljila večino hrvatskega, slovenskega in srbskega dela našega naroda. Omenja glavna načela ustavnega načrta Narodnega kluba, ki

so: 1. Edinstvena država, 2. Individualna svoboda, 3. Suverenost naroda, 4. Socialna pravica, 5. Federativna ureitev države. — Nato govori radikalec Milutin Dragović, ki izjavlja, da bo glasoval za načrt ustave. Kot zadnji govornik dobi besedo poslanec Josip Klek (Jugoslovanski klub), ki govori proti centralizmu in za govarja načrt ustave Jugoslovanskega kluba. Govori proti kancelparagrafu in za avtonomijo — Prekmurja. Seja se je zaključila ob dvajsetih. Ker je jutri pogreb poslanca Denkovica, dopoldne ne bo seje. Prihodnja seja popoldne ob štirih.

NEMCIJA SE JE UKLONILA ULTIMATU!

Parlament sprejel ultimatum z 221 proti 175 glasovom.

— d Berlin, 10. maja. Na današnji seji državnega zbora je državni kancelar dr. Wirth najprej sporočil listo novih državnih ministrov. Izjavil je, da se bo ministristvo spopolnilo. Naloga v tej težki uri, je dejal dr. Wirth, je, da državni zbor odloči o ultimatu zaveznikov. Ne preostaja nam nobena druga možnost kot sprejem ali odklonitev ultimata. Državni kance-

lar je nato v podrobnostih obrazložil posledice sprejema ali odklonitve ter nadalje izjavil, da gre za vso bodočnost težko preizkušene domovine. Nemški narod je pripravljen doprinesiti največje materijalne žrtve. Iz tega vzroka sprejme nemška vlada ultimatum. Odgovornost za gospodarske posledice ultimata leži na nasprotni strani. Da se v tej težki uri spomnimo tudi na Gornjo Šlezijo, je nadaljeval govornik, ne potrebuje utemeljevanja. V tem cizru zaupamo trdno na izid ljudskega glasovanja. Sedaj gre za to, da zavezniške vlade ne bodo trpele poljskega poizkusa, ki nasprotuje vsaki pravici, da bi poljski diktator teptal z nogami one majhne pravice, ki jih nam daje mirovna pogodba. Gospe in gospodje! Nova vlada vam po natančnem proučevanju priporoča, da sprejmete ultimatum. (Odobravanje.) Končno se je sprejel predlog, ki sta ga stavila poslanca Müller-Franken in Trimborn, v poimenem glasovanju z 221 proti 175 glasovom. En poslanec se je vzdržal glasovanja. Predlog se glasi: »Državni zbor se strinja s tem, da pod državna vlada izjavo, ki so jo zahtevale zavezniške vlade v noti od 5. maja pod C.

1-4.« — Desnica je sprejela izid glasovanja s »pfui« klici. ANARHISTIČNI POJAVI V AV-STRILI.

— d Gradec, 10. maja. Orožništvo je v noči od ponedeljka na torek prišlo pri Hadersdorfu ob Murici 4 delavce, ki so osumljeni, da so se dejansko udeležili nasilstev proti deželnemu glavarju dr. Rintelnu in proti deželnemu svetniku Prischniggu. Ko so jih eskortirali v Bruck, so jih morali na potu izpustiti, ker je delavstvo muriške doline zasedlo železniške postaje in ceste, ki vodijo v Bruck, da prepreči izročitev aretirancev deželnemu sodišču v Gradcu. Deželna vlada je odredila vse potrebno proti temu koraku.

Društvene vesti.

— Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. Danes zvečer ob 7. zenski, v petek ob pol 8. (namesto v četrtek) moški zbor. Nastopi se bližajo, ne zamujajte! — Občni zbor »Društva slovenskih sodnikov«. Notica o občnem zboru, priobčena v »Slov. Narod« in »Slovenec« dne 11. maja 1921, se popravlja v toliko, da je začetek sestanka na predvečer občnega zbora 21. maja 1921 ob 20. in ne ob 16. uri. — Obratno ravnatelj-

stvo južne železnice je vsled odborove prošnje dovolilo za udeležnike občnega zbora 50% popust vozni cen II. in III. razreda proti predložitvi potrdil, ki jih izdaja odbor društva. Ugodnost velja za 21., 22. in 23. maja 1921. Da more odbor legitimacije pravočasno razposlati, prosi zanesljive prijave najkasneje do torka 17. maja 1921. Več v potrdilu samem.

— Veliko slovensko slavnost prireda v Kočevju dne 15. maja. Vspored: Ob 11. promenačni koncert godbe Zveze jugoslovanskih železničarjev pred okrajnim glavarstvom; ob 13. popoldne: Velika ljudska veselica v vseh prostorih pivovarne Union v Kočevju. — Koncert celokupne godbe in pevskega zbora Zveze jugoslov. železničarjev. Plesna zabava, kegljanje za dobitke itd. Vstopnina za osebo 8 dinarjev. Prireditelj je izvenstrankarska. Obisti dobiček je namenjen društvu »Dijaki dom v Kočevju« ter mestnim revežem in se preplačila hvaležno sprejemajo. Za dobro plačilo in jedila je preakrbljeno. Prireditelj se vrši ob vsakem vremenu. K obilni udeležbi vabi nadstrankarski odbor v Kočevju. — Povratek zunanjih gostov s posebnim vlakom ob 19:55 proti Ljubljani.

Glavni urednik:
Rasto Pustoslavšek.
Odgovorni urednik:
Božidar Vodeb.

Trgovski pomočnik,

agilen, popolnoma izurjen v železnici, se sprejme takoj. Trgovina mešnega blaga Šterk, Črnomelj. 3249

G. F. Jurasek
uglaševalec glasovirjev
v Ljubljani
Wolfova 12.

Izvršnem uglaševanju ter popravila glasovirjev in harmonijev specijalno strokovno, točno in ceno.

Otroški voziček

dobro ohranjen, za sedenje in ležanje se proda. Poizve se pri upravnistvo tega lista. 3263

Priporoča se prvovrstni

atelije

za črkoslikarstvo

Filip Pristou

Ljubljana, »Hotel Malič« 2930

Svetlobno pavzne papirje

Pavzne papirje (Pauspapier)

Risalne papirje

Pisarniške predmete

dobavlja najbolje in najceneje

Franz Hierhammer

Wien, XVII Rötterg. 8. Brzjavlj: Hierhammer Wien Hernals.

Potrta neizmerne žalosti naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znanem prežalostno vest, da je moj predobri nepozabni mož, gospod

VIKTOR PETSCHÉ

dne 7. maja 1921 nenadoma v Šoštanju preminul.

Pogreb se je vršil dne 9. maja 1921 v Šoštanju ter priporočam blagega pokojnika v prijazen spomin.

Obenem se presrečno zahvaljujem vsem udeležnikom pogreba in darovalcem krasnih vencev kakor tudi za sočutje v moji neizmerni boleti.

Posebno in presrečno hvalo pa izrekam gospe in gospodu Rajsterju kakor tudi rodbini Cerovšek za nad vse požrtvovalno izkazano ljubeznivost.

ŠOŠTANJ, dne 11. maja 1921.

Globoko žalujoča NELLY PETSCHÉ, soproga.

Zahvala.

V neizmerni nesreči, v katero je naju pahnila pretežka izguba najinega preljubljenega, nepozabnega, edinega sinčka

BOJANA

nama je došlo toliko izrazov resničnega sočutja, da je nama nemogoče vsakomur posebej izreči svojo zahvalo. Izrekava tem potom najpresrečnejšo zahvalo vsem. Osobito se zahvaljujem g. dr. Dereaniju za požrtvovalno pomoč v boleznih, g. dr. Karbi za začasni prepust grobnice, posebno zahvala sva dolžna uglednemu ravnateljstvu tovarne na Perovem, rodbinam gg. inž. Weinliha, Prezolja, Šlegla, Penka Šijanica za pomoč in tolažbo, gg. pevcem za ganljivo žalostinko, vsem darovalcem krasnega cvetja in vsem onim, ki so spremljali najinega predragega otročka na poslednji poti, zlasti njegovim malim prijateljem.

V KAMNIKU, dne 10. maja 1921.

Žalujoča:

dr. Fran Trampuš, odvetnik, Miljutina Trampuš, oče, mati.

Sprejme se vzgojiteljica,

popolnoma vešč slovenskega in nemškega jezika k trem otrokom v starosti dveh, osem in deset let. Plača po dogovoru. Ponudbe v nemškem jeziku na M. Hintze, Karolinenhof pri Ptuj. 3265

80 lesenih barelov

v dobrem stanju proda Elektrarna v Kranju. 3215

Vzgojiteljica

se sprejme k devetletnemu fantku in osemletni deklici pod ugodnimi pogoji takoj. Ponudbe s sliko in spričevali na naslov: Franc Lenart, Ptuj. 3226

Gospodilni, ki je zaposlena od 2.—6. ure se eventuelno odda soba. Poizve se: Antonija Tavcar, mlekarna, Kongresni trg 15. 3243

Šampajnske steklenice

v vsaki množični kupujo

Fr. Kham, Ljubljana,

nasproti hotela Union. 3177

Kupi se hiša

v ljubljanskem predmestju. Ponudbe pod »hiša/3209« na uprav. Slovenskega Naroda. 3209

Nudim brezobvezno

Ciril - Metodove vžigalice

»DRAVA« - VŽIGALICE družbe sv. Cirila in Metoda. Založba pri N. Perdanu v Ljubljani.

MAI POLOŽI DAR DOMU NA ALTAR!

Te vžigalice so v prid družbi sv. Cirila in Metoda v LJUBLJANI.

Pri posameznih zabojih škaflija K 1-08 od skladišča Ljubljana. Engrosti imajo primeren popust.

J. Perdan, Ljubljana.

Špedicijska firma

Ludovik Ševar,

vd. na Rakeku izvršuje točno in najhitreje vse v to stroko spadajoče posle, tudi ocarinjenje. 2535

Velika zaloga in poceni:

dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji, pnevmatika in vsakovrstni deli. F. BÄTTEL, Ljubljana, Strar trg 26. Sprejemajo se dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji v popravilo. Mehanična delavnica, Karlovska cesta št. 4. 2573

Iščem

izdelovalce zobotrebcev

Ponudbe z vzorci na naslov PROKOP KROUPA, Praha, Kral. Vinohrady, Jungmannova št. 31, Československá. 2977

Ia Portlandcement

na drobno in debelo, cem. cevi, plošče za tlak stopnice iz umetnega kamena in dr. cem. izd. dobavlja najceneje Betonska tovarna J. Ciblar Ljubljana.

Izvrševanje hišnih kanalizacij. 2574

Trstje za strope izdeluje in prodaja

na debelo in drobno m² po K 4-20 pri večjih naročilih znaten popust. Steiner Anton, Ljubljana, Jeraševa ul. 13, Trnovo. 26

Sezonska razprodaja ženskih slami-

kov nakitenih od 150 kron, cvetlice, obkaktine (gesteki) pri modistki Ivani Schiller, Kongresni trg 6.

Dobro ohranjeni Singerjev šivalni stroji se kupi. Pismene ponudbe na upravo lista pod »Singer/3261«. 3261

Krasno posestvo

na Gorenjskem v industrijskem kraju se ceno proda radi premestitve. Ponudbe na uprav. Slov. Naroda pod »Ugodna prilika/3257«. 3257

Družabnik se išče

s primernim kapitalom v dobro eksportno trgovino. Ponudbe na uprav. lista pod »eksp/3256«. 3256

Na boljšo hrano

se sprejme več gospodov. — Natančna pojasnila se daje v anončni ekspediciji Al. Matelič, Ljubljana, Kongresni trg 3. 3265

3 nadstr. hiša

v sredini mesta Ljubljane za trgovino ali banko pripravna se takoj proda in l. nadstr. hiša v Ljubljani za K 180.000. — tudi naprodaj. Pismene ponudbe na uprav. tega lista pod »Sredina/3262«. 3262

Uradnik,

tudi italijanščine in nemščine popolnoma vešč, išče za popoldan oziroma zvečer mesto korespondenta, privatnega tajnika ali drugo primerno postrojsko službo. Cenjene ponudbe na uprav. Slov. Naroda pod »Primorec/3253«. 3253

Na prodaj!

Nove bele etaminaste obleke, moderne, in usnjati beli čevlji št. 37 (Schemisch) Ogleda se od 10. — 5. ure. Miklošičeva ul. 8 II. levo. 3264

Sprejme se izvežbana

strojepiska, popolnoma zmožna slovenskega in nemškega jezika v besedi in pisavi. Stenografije imajo prednost. Ponudbe pod »Pridnost/3265« na uprav. Slov. Naroda. 3265

Kolo,

moško skoraj novo in v.Boštele, Dalmatinova 3. 3266

Strojarie

sprejme proti dobremu plačilu Lederfabrik Josef Obholzer, Zell am Ziller, Tirol. 3267

Mladenič, Primorec,

išče službe, tudi za nočnega čuvaja ali spremljevalca. Govori tri jezike. Naslov pove. uprav. Slov. Naroda. 3254

P. n. gosp. trgovci!

Kateri izmed p. n. gosp. trgovcev ali društev bi hotel zanesljivi osebi ustanoviti za trajno filijalko z mešanim blagom v kakem prometnem kraju. — Daljša spričevala. — Kavcija. — Cenj. ponudbe pod »Jugoslovanka/3255« na uprav. Slovenskega Naroda. 3255

Bela oprava

sestoječa iz mize, kredence 6 stolov, otomane, frizirne mize in še drugega pohištva se ugodno proda Dolenjska cesta 23. 2710

Pašna skupina v Podkorenju proda dražbenim potom uad

cesto proti Ratečam

od 1500 do 2000 m³ stoječih smrekovih in nekaj malega borovih debel.

Dan dražbe 22. majnika t. l. ob 1. uri pop. v gostilni pri »Rasingerju«, kjer se tudi razvidni pogoji. — Načelnik.

Kot kompanjon

želi vstopiti energičen trgovec, 36 let star, rojen Loh, s kapitalom 40 — 60.000 K. Obenem tudi dober organizator. — Ponudbe na upravnistvo »Slovenskega Naroda« pod šifro: »Energičien 3260«.

Vérno barvo sprejme lisičje kože

Krznarstvo

A. ROT, Ljubljana, Gradišče 7.

Tračnice

8000 metara 7 kg profila

6600 " 5 1/2 " "

2300 " 4 " "

u rabljenom ali posve uporabivom stanju

90 kom. novih dvojnih kotača 350 x 60 x 760 m/m (Radsätze)

180 " " ležaja k tomu

40 " " dvojnih kotača 300 x 50 x 600 m/m

92 " " (Hülsenradsätze) 300 x 500 m/m

48 " " prekretnih kolica (Kippwagen) 3/4 m³ x 600 m/m

2 " " lokomotive 30 P. S., 600 m/m rastočine

otprema odmah sa skladišča

„ALAT“ d. d. Zagreb, Gajeva ulica 59.

Za birmance

vseh vrst obleke v zalogi.

Za gospode velika izbi-

ra modnih in športnih

oblek lastnega izdelka.

Angleško sukno — Lister.

Znižane cene!

Zahtevajte vzorce!

Schwab & Bizjak

I. kranjska razpošiljalnica

Ljubljana, Dvorski trg št. 3.